

N-ro 6/2007
19a jaro (2a periodo)

Saluton amikoj!

Mia nomo estas Matias, kaj mi havas 15 jarojn, kaj mi estas nova en la estraro de NJE. En ĉi tiu numero mi volas prezenti tekston pri la tutmondiĝo de la angla lingvo, de V. Skretting.

Krome mi prezentas tekston, kiun peris al ni Ulf Lunde, pri komputiloludo, kiu estas ludebla esperante!

Bonan kristnaskon!

Matias

inter ni dirite

- LA JUNULARA FORUMO

Redaktas: Matias Jentoft

En stil V. Skretting skrev som tentamensoppgave i 10. klasse, utgis her i litt forkortet versjon:

Det globale språkproblem

«Og Herren sa: Se, de er ett folk, og ett tungemål har de alle; dette er det første de tar seg fore, og nå vil intet være umulig for dem, hva de så får i sinne å gjøre. La oss stige ned der og forvirre deres tungemål, så den ene ikke forstår den andres tungemål!»

I følge Bibelen var det slik verdens språkproblem begynte, med byggingen av Babels tårn. Den kjente historien forteller at menneskene var samlet, snakket samme språk, og det gjorde dem mektige. Så mektige at de kunne bygge et tårn helt opp til himmelen. For å forhindre dette, svekket Gud deres makt, ved å gi dem forskjellige språk. For språket er utvilsomt en kilde til makt. Når stormakter reiser seg, prøver de å gjøre sitt språk gjeldende for andre, for dermed å ytterligere befeste sin posisjon. Romerriket gjorde det med latin, araberne med arabisk, og nå, USA med engelsk. Hvis man dominerer språket, dominerer man også den internasjonale kommunikasjonen. De svakere landene blir tvunget til å kommunisere på verdensspråket, og dermed på stormaktens premisser. Har en først kommet i denne posisjonen, er det svært vanskelig for noen å rokke ved den.

Hver gang et verdensspråk har etablert seg, har det ført til to ting; store fordeler til de som har det som morsmål, og misnøye blant dem som må føye seg etter stormakten og lære språket på den tungvinte måten. De må jobbe og glide

i årevis for å lære seg «herskerspråket», men samme hvor mye de strever, vil alltid «herskerne» kunne det bedre. Bare én vil skjønne de ørsmå nyansene, og kanskje aller viktigst, kulturen og tankesettet bak språket. Derfor blir aldri slik kommunikasjon rettferdig. Fordelen er alltid på herskernes side. Språkmestring ligger ikke bare i ord, grammatikk, og uttale. Hvordan forskjellige folk bruker språket, varierer også mye. Semittiske språk er kjent for å uttrykke seg direkte og dramatisk, sterkere ord brukes i tilfeller der man ville ordlagt seg mer moderat på norsk for å gi uttrykk for det samme. Dette er det lett å brenne seg på, og mange unødvendige konflikter kan oppstå.

Språkherskerne kan utvikle en form for arroganse. De forventer og krever at andre skal kunne snakke deres språk, og lar derfor være å lære seg språk selv. England og USA, dagens språkherskere, er de landene i Vesten der færrest tar seg bryet med å lære et fremmedspråk. Av egen erfaring vet jeg at enkelte engelsktalende i Norge ikke tar seg bryet med å lære seg norsk, fordi «alle snakker engelsk». Slik arroganse er skadelig for begge parter. Men verden blir stadig mer globalisert, og nødvendigheten av et

verdensspråk til internasjonal kommunikasjon blir mer og mer tydelig. Engelsk byr på en del problemer, men fungerer i hvert fall til en viss grad. Men det finnes et bedre alternativ, et lett, kulturnøytralt språk, som ikke tjener noen stormakt. Esperanto.

Esperanto tilhører ikke noe land eller folk. Det tilhører alle i verden som ønsker å bruke det. Det gjør esperanto til det eneste språket som har spredd seg til hele verden på et ikke-imperialistisk grunnlag. Det har over hundre tusen brukere i så å si alle verdens land, bygget på et ønske om rettferdig og likeverdig kommunikasjon for alle verdens folk. Esperanto er ikke et morsmål, derfor stiller alle på like fot når de snakker sammen, til forskjell fra for eksempel engelsk. Esperanto er det eneste språket som har potensialet til å igjen samle menneskeheten, gjøre den sterk igjen, som før Babels fall. Språkernes splittelse gjør oss svake. Ved å stå sammen, gjør vi hverandre sterkere. For å stå sammen, må vi kunne kommunisere. For å kommunisere, trenger vi et verdensspråk, og det bør være esperanto.

V. Skretting

PONDUS

n-ro 7

© Øverli. distr. strandoverli@yahoo.com

Cantr II

Esperanto mirigas pro sia kapablo troviĝi neatendite en la plej strangaj lokoj. Tion mi ekpensis, kiam mi trafis bordojn de insulo kies lokanoj parolas la Zamenhofan dialekton (tamen kun stranga loka akĉento)...

Ĉarmita de la gastemo de tiuj homoj kaj de la beleco de ilia insulo, mi decidis resti kaj

ekloĝi tie. Mi ankoraŭ ne scias, ĉu tiu lando havas nomon: oni simple konas ĝin kiel la «esperanto-insulo». Sed post ĝia beleco, mi rapide trovis ke la esperanto-insulo kaŝas danĝerojn. Ĝi estas sovaĝa lando, kie malfacilas vivi. Kelkaj el ni ne havas la feliĉon vivi longe, kaj mortas antaŭtempe pro malsato... aŭ pro ungegoj. Abundas bestoj. foje danĝeraj kaj atakemaj.

Foje, sur nian plaĝon alboridiĝas ŝipoj, kiuj foje estas tre imponaj kompare kun niaj barkoj. Elvenas homoj kiuj ne parolas nian lingvon. Kelkaj parolas svede, aliaj germane aŭ eĉ ali-lingve. Malfacilas komuniki kun tiuj fremduloj. Ni ĉefe uzas gestojn, vortetojn, aŭ eĉ desegnaĵojn... Ili ŝajne estas pli progresintaj ol ni, kaj uzas maŝinojn kiajn ni ne kapablas konstrui. Ili montris al ni mapojn de la mondo, kaj fingrumis al la landoj de kie ili venis, La esperanto-insulo ŝajnas ridinde eta kompare kun kelkaj aliaj. Ĝi estas peco de insularo, kiu mem estas parto de vastega mondo kies limojn ni ne konas.

Mi vidas vian sciemon. Sendube vi volas scii kie mi trovis tiun strangan insulon. Nu, mi nur sidis antaŭ mia komputilo... kaj ektrovis *Cantr II*.

anonima

Mapo de insulo el la pollingva insularo, montranta la ĉefajn lokojn, ties materialojn kaj padojn.

Venonta IND

Redaktør for neste nummer av *Inter ni dirite*, som har materialfrist 25.01.2008, er Leif Arne Storset. Bidrag sendes: leifarne@storset.net.

Les Ulf Lundes artikkel om *Cantr II*, og se flere bilder fra spillet, i nettutgaven til *Inter ni dirite*: www.esperanto.no/nje/ind/ind2007-06.php

— FINO DE *INTER NI DIRITE* —